

DAG, De, dagblad, Antwerpen (20 november 1934 – september 1944).

De krant, geïnspireerd door de Amerikaanse tabloid-pers, was de eerste in dat genre in België. Inspirator was de als kunsthistoricus bekend geworden Mark Tralbaut, die vijf jaar journalist van *Volksgazet* was geweest en tijdens een verblijf in New York de populaire pers had bestudeerd. Zijn idee voor *De Dag* werd verwelkomd door Patria, een sinds 1928 bestaande Antwerpse uitgeverij van zogenaamde boulevard- en pin-up-bladen. Stichters en eigenaars van Patria waren **Antoon van Opstraet** en Edmond van Tassel, die respectievelijk 55 en 45% van de aandelen bezaten. Van Opstraet was een activist uit de Eerste Wereldoorlog en oud-redacteur van *Het Laatste Nieuws*, dat hij na een conflict verliet en waarmee hij zijn felste concurrentiestrijd uitvocht. Hij werd voorzitter van de raad van bestuur en directeur van de krant. Van Tassel leidde de administratie.

Patria beschikte op dat ogenblik over de modernste krantendrukkerij van België. Haar redactie kreeg in 1936 de eerste belinograaf van het land, een toestel om foto's over te seinen. De hoofdredacteur volgde daarmee zelf de Ronde van Frankrijk en naar verluidt was het daar vooral aan te danken, dat de krant, na een moeilijke beginperiode, haar positie kon consolideren. Grote aandacht besteedde zij aan illustraties allerhande en zij deed een beroep op sensatietechnieken inzake reportage en presentatie. In die zin heeft men kunnen zeggen, dat *De Dag* de Vlaamse journalistiek vernieuwde.

Nieuw was ook de wijze waarop *De Dag* gebruikmaakte van de "Vrije Tribune" om zijn 'onpartijdigheid' te beklemtonen. De kern van zijn redactie werd gevormd door journalisten die bij het Vlaams-nationalistische dagblad *De Schelde* hadden gewerkt. Onder hen: **Firmin Mortier** en (van 1936 af) **Hendrik Tanrez**. Vrijzinnige activisten, die de evolutie naar het **Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV)** niet meemaakten, gaven de toon aan. Ook elders in het bedrijf speelden gewezen activisten een rol.

Tralbaut trad op als hoofdredacteur en ondertekende zijn bijdragen: Marcus-Antonius. In 1938

kwam Jan Nuyts, de latere hoofdredacteur van 't *Pallieterke*, in dienst en verdiende er zijn eerste journalistieke sporen. Andere bekend geworden journalisten waren Frans Smets en Bart Goovaerts en de fotograaf Rik Selleslaghs.

De Dag viel het politieke establishment aan (en stelde daar het voorbeeld van de koning tegenover), bracht scherpe kritiek op de "fransdolle haute finance" en was niet vies van scheldproza. Dat lokte felle polemieken uit met andere bladen, soms in paginagrote bijdragen met afficheopmaak en zelfs met aanplakbrieven. Concurrenten reageerden zowel met politieke druk als met pogingen tot commerciële boycot.

Bij het lezerspubliek oogstte *De Dag* veel bijval. In 1935 had de krant een oplage van 40.000, in 1936 was dat aantal al gestegen tot 75.000 (en was de krant de tweede grootste van Vlaanderen en de vierde grootste van België geworden), in 1937 bereikte de oplage 95.000 en in 1938 haalde zij een piek van 110.000 exemplaren per dag, wat voor die tijd zeer veel was.

Deze cijfers komen uit een "open brief" aan de eerste minister (9 november 1938) waarin de krant zich verweerde tegen insinuaties over Duitse steun in ruil waarvoor het "tussen zijn informatie berichten zou schuiven, die uit nazi-bron afkomstig zijn". Deze beschuldiging kon nooit hard worden gemaakt, ook niet in het naoorlogse proces van de krant.

Eind 1936 verliet Tralbaut, na een financieel en inhoudelijk conflict, de redactie en werd opgevolgd door Clovis Baert, die vroeger ook (als Goudpunt) voor *Sportwereld* had gewerkt en die nu *Argus* signeerde. Baert had in *De Dag* naam gemaakt met campagnes ten voordele van een onschuldig veroordeelde, legde zich nu onder meer toe op internationale reportages en toonde zich een tegenstander van totalitaire regimes. Een van zijn bekendste medewerkers was de sportjournalist Karel Steyaert. Belangrijk werd de invloed van Maurits Liesenborghs, die de Brusselse redactie leidde en die, onder de schuilnamen van Verax en Climax, Vlaams-nationalistische standpunten vertolkte en de neutraliteitspolitiek verdedigde.

Op 10 mei 1940, bij de Duitse inval in België, behoorde Van Opstraet tot de groep 'verdachten' die door het Belgische gerecht naar Frankrijk werden gevoerd (*Spooktreinen*). *De Dag* stopte toen zijn uitgave. Op 15 juni 1940 verscheen hij opnieuw, nadat het personeel, op aansporing van Baert, zijn trouw aan België en de koning had bevestigd. Het eerste hoofdartikel stelde dat het blad "volks en vlaamsgezind" zou blijven. Bij zijn terugkeer hervatte Van Opstraet zijn functie.

Patria bleef goede zaken doen, onder meer met drukwerk voor collaborerende organisaties, terwijl de krant zelf tot in 1943 standhield en daarna, zoals de meeste oorlogskranten, achteruitging. In febru-

ari 1941 moest Baert, op aandringen van de Duitse instanties, zijn functie neerleggen en ruilen met G. Capelle, een activist en VNV'er, die totnogtoe hoofd van de besteldienst was. De richtlijnen van de censuur werden slaafs gevolgd en de krant ont-popte zich tot een heftige anti-bolsjevistische ron-selaar voor het oostfront. Op Vlaams gebied toonde het blad zich niet zo extreem separatistisch en anti-Belgisch als zijn concurrent *Volk en Staat*.

Bij de bevrijding van Antwerpen bracht Baert op de persen van *De Dag* vlug een nieuw blad uit, *De Tijd*, maar de tegenstrevers reageerden fel en het ge-recht verbood verdere uitgave. Een lange rechts-zaak volgde. Patria werd omgevormd tot de uitge-verij Sparta en de drukkerij Astra, die commerciële weekbladen publiceerden. Het gebouw van *De Dag* aan de Pompstraat werd ten slotte omgebouwd voor de Katholieke Vlaamse Hogeschool voor Vrouwen.

LITERATUUR: 'Open Brief aan den heer Paul Spaak, eerste minister', in *De Dag* (9 november 1938); – E. de Bens, *De Belgische dagbladers onder Duitse censuur 1940-1944*, 1973; – E. Geu-kens, 'Bij het overlijden van Mark Tralbaut: de betekenis van "De Dag" voor de Vlaamse pers', in *WT*, jg. 35, nr. 3 (mei-juni 1976), p. 129-130; – G. Durnez, 'Leven en dood van een krant', in *De Standaard* (1976); – J.N. (Jan Nuyts), 'Bart Govaerts is niet meer', in 't *Pallierterke* (4 december 1980); – T.B., 'Rik Selleslags is niet meer', in 't *Pallierterke* (22 juli 1982); – W. Claeys, 'Toen Antwerpen zijn eigen Fleet Street had. "De Dag" vernieuwde de krantenwereld in Vlaanderen', in *Gazet van Antwerpen* (23 september 1989); – L. Wouters, 'Een Antwerpse krant in de jaren dertig. De Dag naast de Gazet van Antwerpen', in *Streven* (december 1997), p. 984-993.

GASTON DURNEZ